

اجتہاد

نومرو : ۱۲۳

اداره خانه

ایستانبول ، جفال اوغلی ، دائره اجتهاد
ته لهفون نومروسی : ۸۶۵
Idjtihad Constantinople

بشمی

مربیت فکریه ہارم

اقتصادی ، ادبی ، اجتماعی ، هفته لقم مجموعہ

مدیر مرخص : الہامی صفا

۴ کانون اول ۳۳۰

آبونه

سنہ لك آلتی آیلق
تورکیا ایچین ۵۴ غروش ۳۰ غروش
ممالک اجنبیہ ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخہ سی ۵۰ پارہ

آلمان فیض ملیسی

تورک اوجاغنده بوندن تقریباً ایکی آی قدر اول ثروت
فنون صاحبی احمد احسان بک آلمانلر حقنده ویردیکی
قونفرانسده عیناً شو سوزلری سویلشدی :

« آلمانلرک سر موفقیتی آکلامق ایچین اونلرک طریق
معرفت و مذنبته قطع اینتکاری مسافه بی نظر دته آلمق لازم
کلیر ، و بو آلتنجهده بو معظم دولتک بر قاچ دشمنه بردن غالب
کلمی سبی آکلاشیلیر . »

نسیم زوصو افندیکنک ترجمه سنه همت ایلدیکی « آلمان
فیض ملیسی » عنوانی کتابی مطالعه ایدنجه سر موفقیت
اولانجه اهمیت و وضوحیه نظر مده تجلی ایتدی . چونکه
بو قوجه ماتک یکریمی بش سنه لک ترقیاتی بحیر العقول بر درجه ده
قارشوسنه کله جک ، مضامی اوله جق هر بر قوتی یرلره
سرمک اقتدارینی حقیقه حازر بر راده ده اولدیفنی وضوح
تامله کوردیم آکلادم .

بر سوییملی مجموعه مز ، دو نتما مجموعه سی کچن هفته لر نده
برنده سر موفقیت دأثر بر قاچ رسم قویمش ، موفقیتک اسباب
مادیسنی کوسترمک ایسته مشدی .

خاطر مده قالدیفنه کوره رسملردن بری یدی اوغلیله
میدان حربده بولان بر بابایه عائد ، دیکری ده یکریمی نفری
بردن عسکر ایدیلن بر عائله نک افرادی مصور ایدی .
حقیقه دهشت دکلی ؟ یدی اوغلیله بردن عسکره کیتمک ،
بر فامیلادن یکریمی عسکر چیقارمق . دوشونیلیرسه بوتون
بونلر بر قومک طریق ترقیده قطع ایدهجکی مراحک
او قوم اوزرنده کی تأثیراتی صراحة کوستیر .

مترجم نسیم روصو افندی مقدمه دیوره « مندرجانی
(کتابک مندرجانی) آلمانلرک نتیجه مساعیسی حقنده اویله
حیرتبخش عقول بر فکر ویررکه غبطه ایدرک بو ملتک
اثر مساعیسنی تعقیب ایتمه مک الدن کلز . آلمانیانک فیض
حاضری باحصه قرق سنه لک غلیان مساعیدن متولددر .
مترجم بو مطالعه ده تمامیه اصابت کوسترمشدر .
چونکه کتاب تعقیب اولندجه آلمانلرک اقتصادیانده کی ترقیاتی
آکلاشیلیر ، و آکلاشلندجهده مصروف اولان غربت ،

ذکا انسانی دمبسته حیرت ایلیر . چونکه تاریخک اعانه سیله
بیلیورز ، آکلا یورز که فرانسه - آلمانیا حربندن اول
آلمانیا بر شو دکادی . باخصوص نابولیونک ووردیفنی ضربه
اونلری فنا حالده ازمشدی . دیمک اولیورکه بونلر ازیلشلر ،
فقط سر سمله مه مشلر ، مغلوب اولشلر ، لکن بیتمه مشلردر .
بوایه حربده کوستردکاری فوق العاده لکی صوکره اقتصادیات
وادیسندده ، همده بالغامبلغ کوستردیلر . حقیقه بو اهمیتیه
تعقیب اوله جق بر شاهراه ، بر شاهراه نجاتدر .

کتاب باشلیجه اوج قسمه آیریلش ، و هر قسم آیری
آیری بختله تقسیم ایداشدر .

برنجی قسم ؛ نفوس ، ما کنه لر ، تشکیلات اقتصادیه
بختلرینه تفریق اولمقده و بوناملر آلتنده پک نافع ایضاحات
اعطا قیلنمقددر .

مؤلف نفوس ایچون دییورکه « بر مملکتک فعالیت
نفوسی ؛ ترقی اقتصادینک ، فعالیت اجتماعی ، سیاسیه
و فکریه نک رکن اصلیسیدر . » نه بویوک سوز ، نه
دوغری حکم .

ذاتاً اقتصادیات ترقی ایتمه دجه ، اجتماعی ، سیاسی ،
فکری فعالیت اولمادجه فعالیت نفوس خاطره کله بیلیرمی ؟
ینه مؤلفی دیکلیم :

« بر مملکتده نفوس تزیاید ایده رسه ، او مملکتک
قوای فعاله سی ، قوای سیاسیه سی ، فعالیت اجتماعی ،
فکریه و معنویسی اولسبتده تزیاید ایدر . »

آکلاشیلیریا بونلر یکدیگرینک لازم غیر مفارقی
کی برشی !

مالطوس مشهور نظریه سنده دیمشدی که « نفوس بشر ،
مقدار استحصالاته نسبه دها زیاده آرتیور . » مؤلف
بونظریه نک قبولی حالنده فقر و ضرورتک غیر قابل اجتناب
بر قانون طبیعی مرتبه سنده قاله جفنی و حقیقت حال ایسه
بوکون بو مرکزده اولمادیقندن بونک طوغری بر نظریه
اوله رق قبولی جائز اوله میه جفنی ادعا ایدیور ، و بو ادعانی
اثبات ایتمش اولمق ایچونده شو ایضاحاتی ویریور :

« بر مملکتک مقدار استحصالاتی اسباب معینه ایله تخلف

چو جو قارک ایستاستیق ایسه مسئله بی بوتون عریاناغله میدان قویار . زیرا اعتقاد بجه پک بویوک یاردر مزدن ، شدتله تداییده محتاج علل مزمنه مزدن بریده بودر . چونکه چیچک کایر یوز بیکرجه چو جو غی خفرد عدمه یوللار ، قوش پلازی باشلار برقاچ بیک یاوروجنی اولومه محکوم قیلار . مع التأسف المزدده قطعی ایستاستیق یوق که علل مختلفه نك قاصوب قاووردنی جکر پاردر مزك بهر سنه بالغ اولدنی مقداری بزه کوسترسین .

حالبوکه آلمانیا ده ، یاخود علی العموم اوروپاده بو خسته لقلر ، بوساری علتلر باش کوسترمیورمی ؟ شبهه سزا فقط اونلر تداییر صحیه به فرط غایتله عانی اولدنی برده توقیف ایدیه بیلیرلر . ایشته یزم ازروم زده بوکا موفقی اولمقدیر . بونک ایچین ده چوق بیرشی ایسته مز . اونلرک تطبیق ایتدکری اصولی تطبیق ایتک ! بوکافی .

ینه مؤلفک چو جو قارک و نیاتی حقنده ویردیکی معلوماته باقم ؟ دییور که :

« حیاط و غمش ۱۰۰ چو جو قارک برایشنده ایکن وفات ایدنلرک مقداری ۱۹۰۱ سنه سننده (۲۰،۷) ایکن ۱۹۱۰ ده (۱۶،۲) ایدی . » (وسائل محرکه وفیه) سرلوحه سیله باشلایان مبحث مخصوص ده خیل قیمتدار فکرلر ، نظر دفته شایان ایستاستیقلر واردر .

مؤلف « تشبثات اقتصادی دن مقصد متافع طبیعی انسانک احتیاجاته توفیق ایتدیکدر . » دییور و انسانلرک اک بسیط برسی اقتصادیدن الک مکملنه ، کوکدر و میودلر طوبلا مقندن نیسمک آزوتی استحصال ایله مک غیرتبه قادار تعقیب ایدیلن غایه نك بو مقصده وصولدن عبارت اولدنی قید ایلیر .

هر وقت و هر کس طرفندن تکرار ایدیه کن بر حقیقی مؤلف ده مناسب کلیدیکی ایچون تکرار ایدیور . بزه صردسی کلشکن نقل ایدم ؟

« مساعی اقتصادی ده ، یعنی طبیعت قارشی آجیلان بوجدالده ، وسائل محرکه وفیه اکمال ، و تنسیقات اقتصادی اجرا اولندقجه موفقیته ده اونستده ترایدادر . بو وسائل

ایدیه بیلیر . مثلاً ، فعالیت بشریه درجه سی اصول مساعی ، وسائل محرکه نك اصلاحی ، تنسیق اعمالک درجه مکملتی ، مبادلات داخلیه و خارجییه نك توسعی بر مملکتک مقدار استحصالاتی اودرجه تزید ایدیه بیلیر که نفوسک ترایدیه برلکده تراید ، حتی نفوس مذکورده نك مقدار ترایدنی تجاوز ایدر . »

نفوسک ترقیسی سنه سنه تعقیب ایدرسه نك حیرتن حیرته دوشرز . چونکه بو قوجه ایمپراطورلک ۱۸۱۶ سنه سننده (۲۵) میلیون نفوس وارکن ۱۸۷۱ سنه سننده بو مقدارک (۴۱) میلیونه چیقدنی ، ایمپراطور ایکنچی ویله لملک سنه جلوسی اولان ۱۸۸۸ ده نفوس عمومیه (۴۸) میلیون ایکن یکرمی بش سنه صکره بر ثلث تراید ایدرک بوکون (۶۶) میلیونه بالغ اولدنی کوریرز . دیمک که بر عصرده اوچ مثله قریب بر ترقی نفوس وار . شیمدی ده دوشونه لم ، بویله بر ملت مغلوب اولورمی ؟ بویله بر حکومت فقیر قالیرمی ؟ اصل بو مسئله نك مطالعه ایدرکن مهم بر مسئله نظر دفته چارپار که بو بالخاصه بزم ایچون دفته شایندر . اوده نفوسک بو ترایدینه تولداتک فضلہ لقندن زیاده و نیاتک آزالمی خدمت ایدیور . عجبا بزه کوره بویله بر مسئله واردمی ؟ بزم اعتقاد مز اوله جکک اوله جکی ، قاله جفک قاله جنی مرکزنده ایکن بوکا بر قیمت عطف ایدیلیرمی ؟ اما اونلر اوله اعتقاد ایتیه یورلر . و بونی فعلاً تکذیبده موفقی اولورلر .

شوراده مؤلفک مهم کوردیکمز بر مطالعه سنی قید ایدم :

« بر چوق اسباب اقتصادی بر درجهیه قدر تولداتک تناقصه سببیت ویریورلر . واسباب مذکورده نك سوء تأثیرلری عرقک محافظه موجودتی نقطه نظرندن آرزو اولنور برشی دکادر .

« فقط و نیاتک کیندیکه تناقص ایتیه سی اعتراض اولنه میه جق صورتده لهمزده بر حادثه در . مدت حیاتک بویله جه مهم مقدارده تراید ایتیه سی خلقک شرائط حیاتییه نك اصلاح اولندیقجه دلالت ایدر . »

« صنایعك دور حاضرند اردولر قدر متعدد ومتنوع
عملهك معاونت كمدهسى اولسه بودرجه عظیم نتایج فائده
دسترس اولقی قابل دكلدر . اوفقی بر حاده دن باشلایه رقی
بو یوك بر آتلا نطق واپورینه قدر حیرت بخش عقول اولان
بونجه آتاد صنعت حصوله كله بيلمك ایچده یالكز وسائط
جدیده محرکه کافی دكلدر .

بوکا بدنی وعقلی فعالیتلرک مشترک و مطرد لایتناهی
مساعیسی انضمام ایتمک لازم کلیر . بونک ایچونده بشری
فعالیتلری صیقی بر تربیه وانضباطه تابع طوملیدر : «
سرمایهك طرز ادارهسی ده تدقیقه شایان در .

قوجه ملت پازرسنی اویله بر صورتده استعمال ایدیورکه
بونکله هم کندیسى اعظم استفاده یی تأمین ایدیور ،
هم ده کندى کبی بر چوقلرینك از دیاد ثروتلرینه خدمت
ایدیور .

حال حاضرده آلمانیا ده قوئو بر اتیف شرکتلرک مقداری
(۳۰۰۰۰) و اعضاسی (۵) میلیون درجه سنده در .

خلاصه بو ارقام دلالت ایدیور ، بوتون احوال
کوستریورکه آلمانلر اقتصادیا تده ، هرشیده يك ایا ریده درلر .
حال حاضرى بویله فوق المعادلك کوسترک بو کنج ملتك
استقبانی تعیین ایتمک کوچ برشی دكلدر .

محمد زکی

ربا یات عمر خیام

درکار گه کوزه گری کردم رای
در پایه چرخ دیدم استاد بپای
میکرد ، دلیر ، کوزه را دسته و سر
از کله پادشاه و از پای کدای .

بیر چوملکچی نك اعمال خانه سنه کبردم . چوملکچی چرخك
اوکنده ، اوستایی آقا قدا کوردم . چوملکچی ، بی فتور ، پادشاه
کلاه سندن و دیلنجی آباغندان دستى به باش و قول پاپا قلامش نول دی

رو ، بی خبری گزین اگر با خبری
تا از کف مستان ازل باده خوری ؛

عملیات ، اصوله ، وقوفه ، آلات وادواته شاملدر . وانسان
مساعی مصر و فسنده بو وسائطه مراجعت ایدر . اشبو
وسائط اولجه تجربه به وعظمتانه مستندایدی؟ حال حاضرده
ایسه علوم طبیعیك ترقیات فوق العاده سی و بو ترقیاتدن
مستدل نتایج عملیهك تشبثات اقتصادیه به تطبیقی سایه سنده
واسع مقیاسده تکمل ایتمدی . علوم وفنون طبیعی دن اولان
حکمت ، کیمیا ، والکتریک وسائط محرکه وفیه مزى
یکدیگرینه رقابت ایدرجه سنه تبدیل واکمال ایتمیلر .

« علوم طبیعی ده آلمان علماسی (قونک تمرکزى)
قانونی کشف ایدرک افکار بشریه به آفاق جدیده آجیدیلر .
و علوم مذکورده دن طرز استفاده یی تجدید و اصلاح
ایتمیلر .

« فقط شاعر و عالم بر ملت اولان آلمانلر یالكز علوم
نظریه ایلله اکتفا ایتمه دیلر ، صوك عصرده کشفیات عمایه به ده
موفق اولدیلر . »

مؤلف نه سویله حقیدر . چونکه مملاکتلری آز
زمانده بیابان وحشتدن کاستان مهشته دوندی ، اهالیسی
قعر وضور تدن صییر یله رقی مال قارونه صاحب اولدی .
طبیعتی بوتون بونلر علم و معرفتله و او علم و معرفتی حسن
تطبیق ایده بيلمکله اولور .
ینه مؤلف سویلور :

« تشکیلات اقتصادیه یکدیگرینهك لازم غیر مفارقی اولان
ایکی اساسه مستنددر . بریسی تقسیم اعمال ، دیگرى
مرکزیت قانونیدر . تقسیم اعمالی ، برایشی اجزای
مرکبه سنه تفریق ایتمک و بو جزؤلرک هر بری آیری آیری
برر قوه فعالیه کوردیر مکدر . مهم بر تشبث اقتصادینك
تشکیلات داخلیه سنده تقسیم اعمال الك اساسی قاعده دز . »
عجبا یالكز اقتصادیا تده می ؟ اوروپالیر هرشیده بوکا
رعایت ایستکلری ایچون فوق العاده مظهر موفقیته اولیورلر .
بزم اهمیتله نظر دفته آله جغمز بر مهمه ده بودر .

« عالم اقتصادیا تده مرکزیت قانونی تقسیم اعمالك لازم
غیر مفارقیدر بوندن مقصد معین بر مقصد اقتصادی به وصول
ایچین متعدد فعالیتلری بر آره به جمع ایتمکدر .